

13.06.24

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**13 Haziran 2024
Perşembe**

13.06.24

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

13 Haziran 2024 Perşembe

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği

TEBLİĞLER

— Uluslararası Gözetim Şirketlerinin Faaliyetinin Süreli Durdurulması Hakkında Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2024/37)

— Uluslararası Gözetim Şirketi Statüsünün Geri Alınmasına İlişkin Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2024/38)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 15/2/2024 Tarihli ve 2020/34550 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 9/1/2024 Tarihli ve 2019/10308 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 9/1/2024 Tarihli ve 2020/23443 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 25/1/2024 Tarihli ve 2020/5971 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 7/2/2024 Tarihli ve 2019/41969 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 7/2/2024 Tarihli ve 2020/26381 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 14/2/2024 Tarihli ve 2020/25710 Başvuru Numaralı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 28/2/2024 Tarihli ve 2021/16746 Başvuru Numaralı Kararı

DANIŞTAY KARARI

— Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu Kararı (E: 2023/10, K: 2024/5)

Kurbanlığın canlı kilo fiyatı 40 lira birden geriledi

Kurban Bayramı'na sayılı günler kala, kurbanlık fiyatlarında gerilemeye yaşanıyor. Sektör temsilcileri, 15 gün önce 300 TL olan büyükbaş kurbanlık canlı kilogram fiyatının 40 lira birden gerileyerek, 260 liraya kadar düştüğü belirtiyor. Temsilciler, bu yıl İstanbul'a getirilen kurbanlık hayvan sayısında da yüzde 30 düşüş gözlediklerini aktardı.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Kurban Bayramı'na kısa bir süre kalmasına rağmen, kurbanlık fiyatları tam bir dengeye oturmadı. Fiyatların yüksek olmasından dolayı talebin az olduğu ve fiyatların gerilediğine vurgu yapılıyor.

Ayrıca, fiyatlardan dolayı vatandaşların vakıflar aracılığıyla yurt dışında kesime yöneldiği de aktarılıyor. 15 gün önce büyükbaş kurbanlık canlı kilogram fiyat için 300 lira talep edildiğin aktaran sektör temsilcileri, bayrama 4 gün kala rakamın 40 lira birden gerileyerek, 260 liraya kadar düştüğü belirtiyor. Temsilciler, bu yıl İstanbul'da getirilen kurbanlık hayvan sayısında da yüzde 30 düşüş gözlediklerini aktardır.

İnsanlar yurt dışına yöneliyor

Kurbanlık fiyatlarının yüksek seyretmesi ve ilk açıklandığında canlı kilosuna 300 lira fiyat talep edildiğini kaydeden İstanbul Perakendeci Kasaplar Esnaf Odası Başkanı Aydın Tüfekçi, canlı kurbanlık fiyatının 40 lira gerileyerek 300 liradan 260 liraya kadar gerilediğini söyledi. Fiyatların yüksek olması nedeniyle insanların yurt dışına yönelmesine vurgu yapan Tüfekçi, "İnsanlar vakıflara ve bağış yapıyorlar. İstanbul'da fiyatlar

13.06.24

255 ile 265 lira bandında gidiyor. Hayvan sayısında ise bizim gözlemlediğimiz kadarıyla geçen yıla göre hemen hemen yüzde 30'a yakın bir düşüş yaşanıyor” dedi.

Vekaletle kurban kesimine dikkat!

Diğer yandan vekaletle kesen bazı yerlerin olduğuna dikkat çeken Tüfekçi, “Bunlar arife gününden kesmeye başlıyor. Vatandaşımızın özellikle vekaletle kestirdiği kurbanlıkları mutlak takip etsinler. Çünkü arife gününden kesilen kurban geçerli değildir. Kurban olarak yerine geçmez, ancak et almış olurlar. Bayramın birinci gününde sabah saat 11.00 gibi soğuk et geliyor. Ne zaman kesildi, ne zaman soğudu ve ne zaman servis yapıldı? Ayrıca, vakıflar için devlet tarafından yurt dışından getirilen 40 bin büyükbaş hayvan verildi. Vakıflara hisse başı 12 bin liraya kesilme kaydı şartıyla hayvan verildi. Vakıflar da belli bir miktar eti alıyor” diye konuştu.

Şu anda kurban alımlarının durgun geçtiğini ve Türkiye genelinde edindikleri bilgilere göre kurban satışlarının düşük olduğunu ifade eden Tüfekçi, “İnsanlar kurban alımını ikinci ve üçüncü güne de bırakma yolu da izleyebilir. Bir taraftan da üreticiler İstanbul'a Anadolu'dan hayvan getirdi. Şimdi bunlar satılmasa geri götürülmesi için bir de nakliyesi olacak. Üretici bunu göze almayacak ve fiyatını düşürerek ona göre satacak. Ancak insanların ikinci, üçüncü ve dördüncü güne kurbanını bırakıp keseceğini düşünmüyorum” ifadelerini kullandı.

“Yüksek fiyat söylemeleri ile insanlar kurbandan uzaklaştı”

Ankara'da kurbanlık fiyatlarının gerilediğine dikkat çeken Ankara Kasaplar Odası Başkanı Fazlı Yalçındağ, bazı insanların canlı hayvana 300 lira ve üzerinde gününden önce fiyat konuştuklarını ifade etti. Yüksek fiyat söylemelerinden dolayı insanların kurban kesiminden uzaklaştırdığını ifade eden Yalçındağ, “Bunu yapanlar birtakım birlik ve birtakım kuruluşların başkanları. Bu işte belirleyici olan kurbanın satıcısıyla kurbanın alıcısı. Burada insanlar pazarlık yapıp fiyatı belirler. Alıcıyla satıcının buluştuğu noktada. 30 bin lira 40 bin lira hisse söyleniyordu. ‘Vatandaş da kesmiyorum’ diyerek tepki koyuyor” Burada kim zarar gördü? Tabii ki üretici. Şimdi üreticiler kurbanlarını satamazsa ne olacak? Bu insanlar kazandığı parayla 1 yıl boyunca geçiniyor. Sonuçta bazı kurum ve kişilerin açıkladığı fiyatlar tepki gördü. Vatandaş da kurban kesmekten uzaklaştı” şeklinde konuştu.

TÜDKİYEB Başkanı Çelik: Marketler kurban kesmiyor, depolarındaki eti satıyor

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB) Başkanı Nihat Çelik, market zincirlerinin kurban adı altında et satışı yaptıklarını öne sürdü. Marketlerin kurban işinden çekilip kendi işini yapması gerektiğini belirten Çelik, özellikle alım gücündeki düşüş sebebiyle bu yıl daha az kurban kesilmesini beklediklerini bildirdi.

Hüseyin GÖKÇE / ANKARA

Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği (TÜDKİYEB) Başkanı Nihat Çelik, market zincirlerinin kurban adı altında et satışı yaptıklarını öne sürdü. Marketlerin kurban işinden çekilip kendi işini yapması gerektiğini belirten Çelik, özellikle alım gücündeki düşüş sebebiyle bu yıl daha az kurban kesilmesini beklediklerini bildirdi.

Yaklaşan Kurban Bayramı öncesi gazetecilere sektörü değerlendiren TÜDKİYEB Başkanı Nihat Çelik, bayramın her yıl 10 gün geriye gelmesi nedeniyle Mart ayında doğan hayvanların henüz kurbanlık yaşına gelmediğini bildirdi. Bu yüzden arzda biraz azalma yaşanacağını kaydeden Çelik, fiyat yükselişinde bunun da etkisi olduğunu anlattı.

“Kurban kesmek yerine tatili tercih ediyorlar”

Halen ette ciddi bir açık olmamakla birlikte yine de yeterli miktarda kuzu-toklu bulunduğunu dile getiren Nihat Çelik, “Geçen sene küçükbaş 3 milyona yakın kurban

kesildi, bu sene o rakamın yakalanacağını düşünmüyorum, insanların alım gücü azaldı, insanların çocuğunu kırmamak için tatile çıkıyor, parayı buraya harcıyor” dedi.

Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde durumun çok kötü olmadığını altını çizen Çelik, etin para etmeye başladığını ancak daha fazla üretim yapılması gerektiğini söyledi. Ocak ayından itibaren doğan kuzuların 16 Haziran’daki bayrama yetişmeyeceği bilgisini veren Çelik, stokta yeterli miktarda hayvan bulunduğunu tekrarladı.

“Marketler kurban kesmiyor, et satıyor “

Marketlerin kurban satışına karşı olduklarını belirten Çelik, zaten önemli bölümünün de kurban kesme yerine depolarındaki eti sattığını ifade etti. Market reklamlarında yer aldığı gibi 10-15 kiloluk kurbanlık hayvan olmadığını vurgulayan Çelik, “Bir koç kaçta bölünüyor acaba, sen et satıyorsun sen kurbanlık satmıyorsun, kan akıtmakla kurban yapılır, gidip parasını verip paketle el almakla kurban olunmaz. Bir küçükbaş ikiye üçe ayrılmaz ayrıldığında kurban olmaz. Taksitli kurban mı yapılır. 5 ay taksit diyorlar” diye konuştu.

Çelik, normalde 1 yaşında hayvanların kurban kesildiğini ancak kilosu uygun olması halinde 6 aya kadar da kesim yapılabildiğini söylerken, “6 aylık bir kuzu neresinden bakarsanız bakın 45 kilo canlı gelir. 60 gelende var 80 çıkanda var. 45 kilo olsa bundan 22 kilo karkas et çıkar. Marketlerde kurban satışlarına karşıyız, marketler bu işi bırakıp kendi işlerine dönsünler” dedi.

"Sorunlarımızı Cumhurbaşkanına anlatmamıza izin verilmiyor"

Türkiye’de aileleriyle birlikte yaklaşık 1.5 milyon kişinin geçimini küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinden sağladığını bildiren Çelik, yem dahil girdi fiyatlarında artışın sektörü olumsuz etkilediğinden bahsetti. Sektörün sorunlarını Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a anlatma şansının kendilerine verilmediğini dile getiren Çelik, “Köylüyü yerinde tutmak için küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini desteklemekten başka şansımız yok” diye konuştu.

Önümüzdeki dönemde kırsalda en büyük sorunun su olacağını ifade eden Çelik, gelişigüzel akan suların daha verimli kullanılması için önlem alınması gerektiğine işaret etti. Çelik, belediyelerin kırsal kalkınmaya yönelik bütçelerinden suların depolanması ve korunmasına yönelik adımlar atılması gerektiğini anlattı.

Baronluk sınırını yüzde 50 olarak açıkladı

Türkiye’de bir çok tarım ürününün tarla fiyatıyla market fiyatı arasında çok büyük farklılık bulunduğunu belirten Nihat Çelik, “Bir ürünün alışı ile satışı arasında da masraflar çıktıktan sonra yüzde 50’nin üzerinde kâr eden kim varsa barondur. Bakan biz, besleyen biz, yılın 365 günü çalışan biz, balonu üreten de biziz ama balonu başkaları üfleyip şişiriyor” ifadelerini kullandı.

OECD: Türkiye ekonomisi ilk çeyrekte en yüksek büyümeyi kaydetti

Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'nün (OECD) açıkladığı ekonomik büyüme verilerine göre, G20 ülkelerinin bu yılın ilk çeyreğindeki ekonomik büyümesi ortalama yüzde 0,9 olurken, Türkiye yüzde 2,4 ile G20 ülkeleri arasında bu dönemde en yüksek ekonomik büyümenin görüldüğü ülke oldu.

Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü'nün (OECD) açıkladığı yılın ilk çeyreğine ilişkin öncü ekonomik büyüme verilerine göre, G20 ülkelerindeki ekonomik büyüme bir önceki çeyrekteki yüzde 0,7'ye göre hafif yükseldi.

G20 ekonomileri bu yılın ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre ortalama yüzde 0,9 büyüdü.

Ekonomik performansın itici gücü, Çin ve Hindistan ekonomilerindeki büyüme oldu. Çin, Hindistan, Türkiye, Suudi Arabistan, Güney Kore ve Endonezya, G20'nin genelinden daha yüksek büyüme kaydetti.

Türkiye yüzde 2,4 ile en yüksek ekonomik büyüme verisini kaydetti

Türkiye yüzde 2,4 ile G20 ülkeleri arasında en yüksek ekonomik büyümenin görüldüğü ülke olurken, Türkiye'yi yüzde 1,9 ile Hindistan ve yüzde 1,6 ile Çin, yüzde

13.06.24

1,4 ile Suudi Arabistan, yüzde 1,3 ile Güney Kore ve yüzde 1,2 ile Endonezya takip etti.

Suudi Arabistan'da ekonomi geçen yılın son çeyreğindeki yüzde 0,6 daralmanın ardından bu yılın ilk çeyreğinde toparlandı.

Çin, Güney Kore ve Türkiye'de ekonomik büyüme geçen yılın son çeyreğine göre artarken, Hindistan ve Endonezya'da hafif düştü.

ABD ekonomisi yılın ilk çeyreğinde 0,3 büyüdü

ABD ekonomisi bu yılın ilk çeyreğinde yüzde 0,3 büyüdü ve bu oran bir önceki çeyrekteki yüzde 0,8 büyümeye göre yavaşlamaya işaret etti.

Japonya'da ekonomi yüzde 0,5 ve Güney Afrika'da yüzde 0,1 daraldı. Brezilya, İngiltere ve Almanya, 2023'ün son çeyreğindeki daralmanın ardından, bu yılın ilk çeyreğinde ekonomik toparlanmanın görüldüğü ülkeler oldu.

G20 ülkelerinde ekonomik büyüme bu yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda ise yüzde 3,3 olarak hesaplandı. G20 ülkeleri arasında Hindistan bu dönemde yüzde 8,4 ile yıllık bazda en yüksek ekonomik büyümenin görüldüğü ülke olurken, Türkiye yüzde 7,4 ile bu ülkeyi takip etti.

Suudi Arabistan ekonomisi bu yılın ilk çeyreğinde yıllık bazda yüzde 1,5 küçüldü ve G20 ülkeleri arasındaki en yüksek daralmanın görüldüğü ülke oldu.

Sanayi üretimi ve büyüme için tehlike çanları çalıyor

Teşvikli yatırımlarda ivme kaybı hızlandı. Enflasyondaki yüksek seyre rağmen teşvik belgeli yatırım tutarı, nisanda da geçen yılın yarısı seviyesinde kaldı.

Hüseyin GÖKÇE/ANKARA

Teşvikli yatırımlarda bir süredir devam eden gerileme hız kazanmaya başladı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre Nisan ayında teşvik belgeli yatırım tutarı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 47,7 azalarak 117,3 milyar liradan, 61,3 milyar liraya geriledi. Aynı dönemde teşvik belgesine bağlanan yatırım sayısı 1305'ten 664'e, öngörülen istihdam ise 26 bin 743'ten 15 bin 751'e indi.

Teşvikli yatırım istatistiklerine bir süre ara veren Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, yeniden bu istatistikleri yayımlamaya başladı. Ancak veriler, teşvik belgeli yatırımların 2024 yılında iyi bir performans göstermediğini ortaya koydu. Özellikle 'kaliteli' büyümenin olmazsa olmazlarından olan yatırımlardaki gerilemenin yanı sıra, sanayi üretiminde çok parlak olmayan gelişmelerin, önümüzdeki dönemde büyüme verilerine olumsuz yansımaları bekleniyor.

Teşvikli yatırımlarda bir süredir devam eden gerileme hız kazanmaya başladı. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı verilerine göre Nisan ayında teşvik belgeli yatırım tutarı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 47,7 azalarak 117,3 milyar liradan, 61,3 milyar liraya geriledi. Üstelik aynı dönemde enflasyon yüzde 69,7 seviyesindeydi.

Aynı dönemde teşvik belgesine bağlanan yatırım sayısı 1305'ten 664'e, öngörülen istihdam ise 26 bin 743'ten 15 bin 751'e indi.

Türkiye bir yandan katma değerli üretime bağlı olarak ihracatı artırmaya çalışırken, diğer yandan da üretimin artmasını sağlayacak yatırımları teşvik ediyor. Ancak son aylarda teşvik belgeli yatırımlarda, yüksek enflasyon oranlarına rağmen TL bazında dikkat çekici azalışlar dikkat çekti.

Teşvik belgeli yatırımlar

	Belge (adet)			Yatırım (tutar-milyon TL)			İstihdam (kişi)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
2020 / Ocak - Nisan	121	2.567	2.688	17.595	253.607	271.203	2.467	86.735	89.202
2021 / Ocak - Nisan	149	4.029	4.178	23.131	265.159	288.290	5.518	99.161	104.679
2022 / Ocak - Nisan	130	3.216	3.346	36.196	269.556	305.752	4.245	95.286	99.531
2023 / Ocak - Nisan	171	5.204	5.375	46.653	454.134	500.786	3.383	109.174	112.557
2024 / Ocak - Nisan	139	3.743	3.882	23.680	291.072	314.752	4.618	76.830	81.448

Nisan'da geçen yılın yarısına düştü

Nisan ayında 664 proje için 61 milyar 374 milyon liralık yatırım teşvik belgesi düzenlendi. Teşvik belgeli yatırımlar kapsamında öngörülen istihdam ise 15 bin 751 oldu. Nisan'da teşvik belgeli yatırım sayısı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 49,1 gerilerken, aynı dönemde sabit yatırım tutarı yüzde 47,7 azaldı. Öngörülen istihdam sayısı ise yüzde 41,1 azaldı. Sosyoekonomik gelişmişlik durumuna göre 6 bölgeye ayrılan Türkiye'de en çok gelişmiş 1. bölgede teşvikli yatırım yüzde 42,2, 2. bölgede teşvikli yatırımlarda yüzde 68'lik azalma oldu. Teşvikli yatırım 3. bölgede yüzde 54,5, 4. bölgede yüzde 42,7 azaldı. Diğer bölgelere oranla daha fazla teşvik unsurundan yararlandırılan 5 ve 6. Bölgelerdeki teşvikli yatırımlardaki azalma diğer bölgelerdekine altındadır. Yatırımlar 5. bölgede yüzde 10,1, 6. bölgede ise yüzde 41 azaldı. 1. bölge teşvikten en az yararlandırılan bölge olmasına rağmen, yine ne en çok yatırım çekme özelliğini korudu. Teşviklerin yüzde 42'si 1. bölgeye, yüzde 14'ü ikinci bölgeye, yüzde 20'si 3. bölgeye yapıldı. Daha az gelişmiş illerin bulunduğu 3. ve 4. bölge yatırımın yüzde 8'ini, 6. bölge ise yatırımların yüzde 5'ini çekebildi.

Ağırlık yeni yatırımlarda

Nisan ayında yapılan 61 milyar 374 milyon liralık yatırımın önemli bölümünü komple yeni yatırımlar oluşturdu. Komple yeni yatırımlar 47 milyar 122 milyon lira ile yüzde 76,7 pay alırken, tevsi yatırımlarının payı yüzde 18,8'de kaldı. Sektörel bazda yapılan değerlendirmeye göre Ocak-Nisan döneminde en yüksek yatırım yüzde 46,3 ile imalat sanayine yapılırken, bunu yüzde 32,2 ile enerji, yüzde 1,6 ile de hizmetler sektörü takip etti. Madencilik yatırımları yüzde 1,7, tarım sektörüne yapılan yatırımlar ise yüzde 1,9 pay aldı.

Yatırımların bölgelere göre dağılımı (Nisan)(milyon TL)

	2023	2024	Değ. (%)
I.Bölge	44.877	25.958	-42,2
II.Bölge	26.044	8.340	-68
III.Bölge	26.288	11.973	-54,5
IV.Bölge	8.807	5.044	-42,7
V.Bölge	5.758	5.176	-10,1
VI.Bölge	4.977	2.937	-41
Muhtelif Bölgeler*	595	1.945	226,9
Toplam	117.344	61.374	-47,7

*Birden fazla bölgede yapılan yatırımlar

Ocak-Nisan döneminde %31,1 gerileme

Bu yılın Ocak-Nisan döneminde teşvikli yatırımların tutarı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 31,1 azalarak 500,7 milyar liradan, 314,7 milyar liraya geriledi. Öngörülen istihdam yüzde 27,6 azalarak 81 bin 448'e, alınan teşvik belgesi sayısı da yine yüzde 27,7 azalarak 3 bin 882'ye indi. Teşvikli yatırımlar yılın ilk 4 ayında da yine en çok gelişmiş üç bölgede yoğunlaştı. Yatırımların yüzde 33'ü 1. bölgeye, yüzde 14'ü 2. bölgeye, yüzde 16'sı 3. bölgeye yapıldı. Diğer bölgelerin toplam yatırım içinden aldığı pay ise yüzde 19 olarak hesaplandı.

İhtiyaç kredilerinde faiz oranı %4,5'in altına indi

Kurban Bayramı öncesi son haftada bankacılık sektöründe ihtiyaç kredi faizlerinde düşüş yaşanıyor. Bankalarda yüzde 5'in üzerinde şekillenen ihtiyaç kredi faizleri yeni haftaya yüzde 4-4,5 seviyelerinden başladı. Bankacılık sektörü kaynakları yazın sıkı geçeceğini indirimlerin bir trend değişimine işaret etmediğini söyledi.

Şebnem TURHAN

Merkez Bankası kredilerde yavaşlama odaklı sıkı para politikasını sürdürürken kurban bayramı öncesinde bankacılık sektörü ihtiyaç kredi faizlerini indirdi. Kamu mevduat bankaları ile yerli özel mevduat bankalarının öncülük ettiği indirimle beraber ihtiyaç kredi faizi yüzde 5,5 seviyelerinden yüzde 4,49-4,15'lere geriledi.

Bankacılık sektörü kaynakları uygulanan sıkı para politikasına uygun olmadığı düşünülen bu indirimlerin kurban bayramı öncesine yönelik olabileceğini faizlerde indirim trendinin başladığının söylemek için erken olduğunu vurguladı. Kaynaklar yaz aylarının oldukça sıkı geçeceğine işaret ederek sonbaharda trend değişiminin gözlenebileceğine de dikkat çekti.

Kamu mevduatın payı 5.3 puan geriledi

Bankacılık sektöründe ihtiyaç kredisi alanında hareketlenme yaşanıyor. Yerli özel bankalar mayısın son haftasında kamu mevduat bankaları ise bu hafta başında

ihhtiyaç kredi faizlerine yüzde 5,5 seviyelerinden yüzde 4,5'e çekti. Bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre kamu mevduat bankalarının faiz indirimi ihtiyaç kredisindeki paylarının gerilemesiyle de alakalı. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu verilerine göre geçen yıl mayıs sonunda kamu mevduat bankalarının toplam ihtiyaç kredileri içindeki oranı yüzde 26,4 seviyesinde idi. Bu yıl mayıs sonunda ise bu pay yüzde 21,1'e indi. Kamu mevduat bankalarının ihtiyaç kredisindeki payında 5.3 puanlık bir kayıp dikkat çekti.

En çok payını artıran yerli özel mevduat

Yerli özel ve yabancı mevduat bankalarının toplam ihtiyaç kredileri içindeki payı ise artış eğilimini sürdürüyor. BDDK haftalık verilerine göre yerli özel mevduat bankalarının geçen yıl mayısın son haftası itibariyle toplam ihtiyaç kredileri içinde yüzde 41,1 olan payı bu yıl aynı hafta itibariyle yüzde 44,8'e yükseldi. Yerli özel mevduat bankaları 3.7 puanlık gelişme sağladı. Yabancı mevduat bankalarının da geçen yıl mayısın son haftasında yüzde 30,4 olan toplam ihtiyaç kredileri içindeki payı bu yıl aynı hafta itibariyle yüzde 32'ye yükseldi. Yabancı mevduat bankaları da 1.6 puanlık iyileşme sağladı. Bu dönemde ihtiyaç kredileri içinde payını en çok artıran yerli özel mevduat bankaları oldu.

Kamu mevduat bankalarının ihtiyaç kredisinde yaşadığı kayıp da ihtiyaç kredi faizlerinde bankacılık sektörü kaynaklarının verdiği bilgiye göre geçici de olsa bir indirim başlattı. Geçen hafta yüzde 5,3 seviyelerinde olan kamu mevduat bankalarında ihtiyaç kredi faizi yüzde 4,54-4,49'a inerken, yerli özel mevduat bankalarında yüzde 4,15'e kadar indi ihtiyaç kredi faizleri. Bazı yerli özel mevduat bankaları da yüzde 5,79'dan yüzde 5,49'a çekti ihtiyaç kredi faizini. Yabancı mevduat bankalarında da ihtiyaç kredi faizleri yüzde 4,24 seviyelerinde şekillendi. Sektör kaynakları indirimlere rağmen sonbahar gelmeden faizlerde düşüş trendi beklemediklerini vurguladı.

TL mevduat faizlerinde de gerileme var

Merkez Bankası mayıs Para Politikası Kurulu toplantısı ardından yönünü yeniden yukarıya çeviren TL mevduat faizleri haftaya düşüşle başladı. Bankaların TL mevduat faizleri en yüksek yüzde 50'de oluşurken düşük miktartlı tasarruflı arda TL mevduat faizi yeniden 42-43 seviyelerine düştü. Bazı yerli özel mevduat bankalarında en yüksek miktartlı tasarruflı arda bile 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi yüzde 48,5'e kadar indi. Bir önceki hafta yüzde 53-50 seviyelerinde olan 3 aya kadar vadeli TL mevduat faizi yeni haftada 3 puanlık düşüşle giriş yapmış oldu. Merkez Bankası'nın ortalama fonlama faizi de politika faizi olan yüzde 50 seviyelerinde belirlenmeye devam etti. Merkez Bankası verilerine göre pozitif net fonlama 166.1 milyar lira oldu 11 Haziran itibariyle.

Erdoğan ve Özel emekli maaşı ve asgari ücreti konuştu: Vergide adalet nasıl sağlanacak?

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve CHP lideri Özgür Özel'in görüşmesinden emekli maaşı ve asgari ücret için makro bir çözüm bulma kararı çıktı. Bu kapsamda vergide adaletin sağlanması ve vergi gelirin artırılması için ortak çalışma yapılmasına karar verildi.

Siyasette normalleşme adımı olarak Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ve CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in bir araya geldiği görüşmeden popülist söylemlerin dışında emekli maaşı ve asgari ücretin yükseltilmesi için makro bir çözüm bulunması konusunda uzlaşa çıktı. Sözcü Gazetesi'nde yer alan habere göre bu kapsamda vergide adaletin sağlanması ve vergi gelirin artırılması için ortak çalışma yapılmasına karar verildi. Görüşme sonrası çıkan uzlaşıyla birlikte AK Parti iktidarının aylardır üzerinde çalıştığı torba kanuna eklemeler yapılabileceği ifade ediliyor.

İki parti bir araya gelebilir

Çok kazananın çok vergi ödeyeceği bir sistemin hedeflendiği ve gelire göre doğalgaz tarifesi uygulamasının gündemde olduğu torba kanununun 30 maddesinin, Meclis tatile girmeden önce görüşülmesi bekleniyor. Edinilen bilgiye göre, Özel ve Erdoğan'ın bir buçuk saat süren görüşmesinde iki lider, "Tüm ekonomik beklentilerin karşılanması için makro bir çözüme ihtiyaç olduğu" konusunda uzlaştı. Bu çözüm ise adaletli bir

13.06.24

vergi sisteminin sağlanması ve bunun için Meclis'te bir komisyon kurulması görüşü tartışıldı.

Özel'in çok kazanandan çok, az kazanandan az vergi alınmasının esas olduğunu, bunun yanında mevcut bütçenin gelir ve giderleri üzerinde de mali çalışma yapılması ve adaletsizliği giderecek tedbirler alınması gerektiğini söylediği ifade edildi. Bu çerçevede, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek ile CHP'nin ekonomi kadrolarının, adaletli bir vergi sisteminin oluşturulması talebi konusunda bir araya gelebileceği bildirildi.

Torba yasa hazırlanıyor

AK Parti bir süredir vergi düzenlemelerinin yer aldığı bir torba yasa üzerinde çalışıyor. Ancak 1 Temmuz'da Meclis tatile gireceği için 60 maddelik torba yasanın yetişmeyeceği, tatil öncesi 30 maddenin yasalaşacağı, Meclis açıldığında da geri kalan maddelerin görüşüleceği ifade ediliyor. Torba yasada vergi sisteminde zenginden daha fazla vergi alınması ve dar gelirliye doğalgazda sübvansiyon sağlanması planlanıyor. Ayrıca yenilenebilir enerji yatırımları teşvik edilecek ve bazı vergi muafiyetleri kaldırılacak. Kripto para gibi sermaye piyasası işlemlerine vergi getirilmesi de tartışılıyor.

Doğalgazda gelire göre tarife dönemi

Mevzuatın baştan sona ele alındığı torba yasa ile gelire göre doğalgaz tarife dönemi başlatılacak. Geliri iyi olan faturanın tamamını öderken, dar gelirli ise faturanın üçte birini verecek. Ekonomiye bir katkısı olmadığı değerlendirilen bazı vergi muafiyetlerinin kaldırılması da gündemde. Bu yolla bütçe gelirleri artırılarak yoksul kesimlerin desteklenebilmesi için kaynak oluşturulması hedefleniyor.

Buğdayda tek sorun düşük fiyat değil

Ali Ekber YILDIRIM

13 Haziran 2024 Perşembe

Bir haftadır buğday ve arpa fiyatı tartışılıyor. Açıklanan düşük fiyata çiftçinin tepkisi dinmiyor. Fiyatın neye göre belirlendiğini kimse açıklayamıyor.

Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) 2024 ürünü buğday ve arpa alım fiyatının çok düşük açıklanması geçmişten bu yana yapılan birçok hatanın, yanlışın sonucu. Fiyatı tek başına tartışmak konunun özünü gözden kaçırmak olur.

Fiyatı tekrar hatırlatarak geçmişten bugüne yapılan yanlışları sıralayalım. Geçmiş yıllarda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından açıklanan hububat alım fiyatları bu yıl Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 6 Haziran gecesi basın bülteni ile açıklandı. Yapılan açıklamada TMO'nun 2024 ürünü ekmeçlik buğdayı ton başına 9 bin 250 lira, makarnalık buğdayı ton başına 10 bin lira, arpanın tonunu ise 7 bin 250 liradan alacağı duyuruldu. Ekmeçlik buğdayda geçen yıla göre sadece yüzde 12, makarnalık buğdayda yüzde 11 ve arpada ise yüzde 3,6 oranında bir artış yapıldı.

Daha iyi anlaşılması için geçen yıla göre buğdayda kilo başına sadece 1 lira, arpada 25 kuruş artış yapılmış oldu. Çavdar, yulaf ve tritikale için fiyat hiç açıklanmadı.

Ayrıca, Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS)'ne kayıtlı olan çiftçilere buğdayda ton başına 1.750 lira, arpa için ton başına 750 lira fark ödemesi(prim) yapılacak. Çiftçiler, 2023 yılında buğdayda ton başına 1000 lira, arpada 500 lira olan fark ödemesini hasattan tam bir yıl sonra alabildiğini de hatırlatalım.

Buğday alacak para ve depo yok!

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı verilere göre Mayıs 2024 itibariyle yıllık enflasyon yüzde 75, Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi Mart 2024 itibariyle yüzde 49,9 artmışken fiyat neden 3,6 ile yüzde 12 gibi çok düşük oranlarda açıklandı?

Herkesin çok merak ettiği bu sorunun yanıtı en yalın haliyle para yok. Ayrıca ürünü koyacak depo da yok.

13.06.24

Kendi adıma aylar öncesinden depoların dolu olduğunu, geçen yıla göre buğday ekim alanlarının arttığını ve yeni sezon için gerekli hazırlıkların yapılması gerektiği uyarısını defalarca yaptım. Amaç çiftçiyi mağdur etmemek olsaydı bu önlemler zamanında alınırdı.

Depolarda neden yer yok?

2022 yılı sonbaharından 2023 yılı Şubat ayına kadar yaşanan şiddetli kuraklık nedeniyle Türkiye'nin buğday üretiminin çok az olacağı düşünülerek ihtiyacın çok üstünde ithalat yapıldı. Tahıl koridorun açıldığında en çok ithalat yapan ülkelerden biri Türkiye oldu. İthalatla depolar dolduruldu.

“Ekmeğe zam olmasın” diye çiftçi cezalandırıldı

Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçimi öncesinde ekmeğe zam gelmesin diye un sanayicilerine, ekmeğe üreticilerine ucuz buğday verildi. Ete, süte, yumurtaya zam gelmesin diye yem sanayicilerine, yumurta üreticilerine ucuz arpa ve mısır verildi. Ucuza verilen buğdayın, arpanın, mısırın faturası çiftçiye kesildi.

2023 yılında kuraklık bir yana üretimde son yılların rekoru kırıldı. Buğday üretimi 22 milyon ton oldu.

Geçen yıl Cumhurbaşkanı Erdoğan buğday ve arpa alım fiyatını yine 6 Haziran'da açıkladı. Seçim bitmişti ama bir yıl sonra yerel seçim vardı. Açıklanan fiyata hemen hemen hiç tepki olmadı. Nasıl olsa TMO piyasaya “ucuz buğday” veriyor diye özel sektör piyasaya girmek istemedi. Deposunda devletin ucuza verdiği buğday ile ithal ettiği buğday vardı.

TMO tek alıcı olunca rekor kırıldı

TMO 2023 alım sezonunda adeta tek alıcı oldu. Çiftçilerin hepsi Ofis'e ürün teslim etmeye çalıştığı için yoğun talep üzerine randevu sistemi çöktü. Çiftçi randevu alamadı. Açıklanan fiyatlar düştü. Yine kaybeden üretici oldu.

Sonuçta, TMO, milyarlarca lira ödeyerek 13,1 milyon ton ürün alarak tarihi rekor kırdı. Depolar dolduruldu. Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı ve bürokratlar 13,1 milyon tonluk alımla gerçekleşen tarihi rekorla övündü.

Övünmekte haklı olabilirler ancak, bu alım politikası ile piyasanın dengesi bozuldu. 2024 sezonuna girerken ne yeterli depo var ne de para. Yerel seçimde de ağır bir yenilgi alan AK Parti Hükümeti ürün almamak için fiyatı düşük, ödemeyi uzun vadeli açıkladı. Çiftçiye “bende para yok git tüccara sat” dedi. Bu sene randevu sorunu yaşanmıyor ama daha büyük bir sorun var. Çiftçi ürününü maliyetin altında satmak zorunda kalıyor.

13.06.24

Tüccar, “ürün alırım ama Ofis fiyatının altına alırım” deyince fiyat daha da düştü. Çiftçi hiç bir suçu olmamasına rağmen yapılan yanlışların faturasını ödüyor. Cezalandırılıyor.

Yapılan hataların sorumlusu çiftçi değil

Türkiye’de hububat sektörünü en iyi bilen isimlerden birisi daha önce TMOGenel Müdürlüğü görevinde de bulunan İsmail Kemaloğlu’dur. İsmail Kemaloğlu yurtiçi ve yurtdışı piyasaları yakından izler. Sürekli sahadadır ve saha bilgisi ile konuşur. İsmail Kemaloğlu yapılan yanlışları ve olması gerekenleri şöyle sıraladı.

Hububat müdahale politikaları açıklandı, kısaca özetleyelim;

1- Her ne kadar devletin müdahale fiyatı eşik fiyat, taban fiyat niteliğinde olsa da bir kaç yıldır yapılan vurgulu açıklamalara uymadı. ‘Buğdaya pozitif ayırım olacak, ekilmedik toprak bırakılmayacak, hasat öncesi fiyat açıklanacaktı’ her şey değişti.

2- Gelinen durumun sebebi çiftçi değildir; uzun süren sıfır gümrük vergisi ile gereğinden fazla ithalat, hasada girerken sanayiciye ucuz 3 aylık buğday tahsisi, sabit fiyatlı satışlar, devlete ürün satana prim, özel sektöre satana yok diyerek piyasa kilitlendi, bütün ürün devlete gitti.

3- Rekolteelerde tarihi üretim mi var, yok. Uzun yıllar ortalaması seviyesinde.

4- Enflasyon yüzde 75, buğday fiyat artışı prim dahil yüzde 20’nin altında. Çiftçinin maliyeti mi artmadı, tarım üretici fiyat endeksi, girdi maliyetleri, çiftçi refah payı?

5- Piyasada buğdayın kilosu 8,5-9 liradan işlem görür. Devlet ödemeyi 45 günde yapıyor, paraya sıkışan çiftçi ucuza satacak demektir.

Makarnalık buğday ihracata gider, ekmeklik rekabet edemez

6- İhracat açıldı, makarnalık buğday ihracata gider, ekmeklik buğday rekabet edemez.

7- Mamul ihracatçısı içeriden ürün alır, ihracat yapar. Ekim sonrası belgeler birikir, yoğun ithalat başlar.

8- Hasat sonrası belge ithalatı artarak iç piyasayı besler, devlet yine satış yapamaz.

9- Çiftçi tepki gösterir, ölçek sorunu olan yerlerde hububattan kaçış olur.

10- Açıklanan fiyat, ithal maliyetleri ile eşleştirildiğine göre yarın yurtdışı fiyatlarda ve kurda artış olursa fiyatlar revize edilecek mi?

11- Piyasa düzenleme başka bir iştir. Öngörü ve beklentiler yönetilemez ise olumsuz etkisi uzun süre devam eder. Telafisi ağır olur.

İsmail Kemaloğlu'nun bu tespitleri dikkate alınmalı, ders çıkarılmalı.

İthal buğdaya dayalı un ihracatının geleceği riskli

Yıllardır ithal buğdaya daha doğrusu Rus buğdayına dayalı un ihracatının sürdürülebilir olmadığını, yapılan ithalatın iç piyasa dengelerini de bozduğunu yazıyorum, anlatıyorum. Un ihracatında dünya birincisi olmamız bana da gurur veriyor. Ancak bunun ithalata dayalı sürdürülmesinin riskli olduğunu anlatmaya çalışıyorum.

Bu yıl fiyatlar açıklanırken dış ticaret ile ilgili bazı tedbirler de açıklandı. Tarım ve Orman Bakanlığı, "2018'den beri yerli buğdaydan un ihraç etme yasağını kaldırdık" diye övünüyor. Kendi ürettiği buğdayı un olarak ihraç etmeyi yasaklayan başka ülke var mı? Asıl bu yasağın 6 yıldır sürmesi ülke adına utanç verici değil mi? Kendi çiftçinizin ürettiği buğdayın işlenerek un olarak ihraç edilmesini yasaklıyorsunuz sonra buğday ithal ederek un elde edip ihraç ediyorsunuz. Anlaşılır gibi değil.

Alınan bir başka karar buğday ithalatının 21 Haziran-15 Ekim 2024 tarihleri arasında yasaklanması. Bakanlık bunu da bir lütuf gibi sunuyor. Geçmişten bugüne yapılan yanlışın faturası bunlar.

Yapılması gereken buğday üretimini artırarak yerli buğdaydan un, makarna, bisküvi ve diğer ürünleri üreterek ihraç etmek olmalı.

Hatalardan un sektörü de sorumlu

Hububat politikalarındaki yanlışlardan sektörün de büyük hatası var. Ya korkudan ya çıkar ilişkisinden olsa gerek; ithalat/ihracat yasaklanıyor alkışlıyorlar, en azından ses çıkarmıyorlar. İthalat serbest bırakılıyor yine ya alkış ya sessizlik.

Bir kez daha uyarmakta yarar var; dünya birincisi olmakla övündüğümüz un ihracatı yanlış politikalar sonucu elimizden kayıp gidebilir. Rus buğdayına dayalı un ihracatının sonu yok. Rusya un ihracatına yöneldi bu artarak devam edecek. Buğday ithalatının yasaklanması Rusya'yı Türkiye'ye karşı daha farklı önlemler almaya yöneltecektir.

Özetle, hububatta uygulanan istikrarsız, gününbirlik politikalar sonucunda çiftçi ciddi sıkıntılar yaşıyor. Bunun sorumlusu asla çiftçiler değil. Çiftçi tüm sıkıntılara yanlışlara rağmen üretiyor. Yanlış politikalarda ısrar edilirse yarın üretecek çiftçiyi de bulamayabilirsiniz.

Borçlanma faizinde 2003'e dönüldü, borç verenler pek mutlu

Alaattin AKTAŞ

13 Haziran 2024 Perşembe

✓ Hazine iç borçlanmada yirmi yıl önceki faize döndü. Temmuz 2003'ten, Mayıs 2024'e; yirmi yılı aşkın dönemin en yüksek faizi

✓ Hazine bu yıl 2.1 trilyon lira iç borç almak durumunda. Parayı veren düdüğü çalar, yüksek faizi veren Hazine de bu borcu bulur; bulur da o faizle gelecek yılların yükü ne olur?

Hazine'ye borç verenler geçen yılın eylül ayında gönderdikleri bir mektupla iç borçlanma faizinin düşük tutulmasından dolayı eleştirilerini sıralayıp bu koşullarda artık borç veremeyeceklerini ve Hazine'nin bundan dolayı büyük sorun yaşacağını ifade etmiş ve...

Şaka şaka, tabii ki böyle bir mektup yoktu. Eleştiri ve rahatsızlık muhtemeldir ki vardı ve "**Madem faiz düşük seyrediyor, biz de TÜFE'ye endeksli ya da döviz cinsinden olursa iç borç veririz**" demiş ve ona göre politika geliştirmişlerdi ama mektup elbette söz konusu değildi.

Neyse ki(!) borç verenler artık pek mutlu. Hazine'nin iç borçlanma faizi geçen yılın ekim ayından beri hızla yükseldi ve bu yıl mayısta 2003 yılı düzeyine geri döndü.

Hazine bu yıl mayısta yıllık bileşik yüzde 38.68 faizle borçlandı.

Daha önce bu düzeyin üstündeki son faiz yüzde 40.85 ile 2003 yılının temmuz ayında oluşmuştu.

2003'ün temmuzundan, 2024'ün mayısına...

Zaten Hazine'nin sitesinde borçlanmaya ilişkin veriler 2003 yılı ocak ayına kadar gidiyor ve aradan geçen yirmi bir yılı aşan dönemde yalnızca 2003'ün ilk yedi

13.06.24

ayındaki(Haziran 2003 hariç) iç borçlanma faizi bu yılın mayısındaki orandan yüksek. 2003'ün temmuz ayından sonra hiçbir ayda bu yılın mayısındaki kadar yüksek oranla borçlanılmamış.

Yüzde 6'ya kadar inildi

Hazine'nin iç borçlanma faizi 2010-2016 döneminde genellikle tek hanede seyretti.

Hatta bu dönemde Mayıs 2013'te borçlanma faizi yüzde 6.09'a kadar geriledi. Zaten bu oran, 2003 yılı başından bu yana geçen dönemde kaydedilen en düşük oran oldu.

Hem faiz düştü, hem kompozisyon iyileşti

Faizin tek haneli seyrettiği dönemlerde yalnızca düşük faiz gibi bir avantaj yakalanmadı. Uzunca bir dönem iç borçlanmada döviz cinsinden borç alınmadı. Zaten daha önce de döviz cinsi borçlanma pek yoktu da, var olanlar da sıfırlandı ve 2012- 2017 döneminde hiç döviz cinsi borçlanmaya gidilmedi.

2018 yılıyla birlikte işler sarp sarmaya, Hazine'nin borçlanması artarken bir anlamda borçlanmada kalite de bozulmaya ve gelecek yıllara sarkıtılan yük artmaya başladı.

Öyle ki 2017 yılında toplam iç borç stokunun tam yüzde 65'i TL cinsinden sabit faizli borçtan oluşuyordu.

Bu yılın nisan ayında söz konusu oran yüzde 46 düzeyinde. Yaklaşık olarak 20 puanlık bir azalmadan söz ediyoruz.

İç borcun döviz-faiz yapısına ilişkin son veriler nisan ayındaki durumu gösteriyor ve buna göre toplam iç borcun yüzde 83'ü Türk parası, yüzde 17'si döviz cinsinden.

Türk parası cinsinden olan borcun toplam borca oranı olarak yüzde 46'sı sabit faizli, yüzde 25'i değişken faizli, yüzde 11'i ise TÜFE'ye endeksli.

Borçlanma ihtiyacı sürdükçe...

Hazine bu yıl 2.1 trilyon lira gibi devasa bir iç borçlanmaya gitmeyi programlamış, programlamak durumunda kalmış durumda. Dikkatinizi çekerim bu yalnızca iç borçlanma ihtiyacı.

Böylesine yüklü tutarda borçlanma gereği varken faizi düşürmek, faiz oranını borç verene kabul ettirebilmek mümkün mü?

Başta dönüyoruz işte, mayıs ayındaki veri ortada ve Hazine 2003'ten sonraki en yüksek faizi vermek durumunda kalmış. Mayısta yüzde 38.68 olan faizin sonraki aylarda daha da yukarı gitmesi herhalde kimse için şaşırtıcı olmayacaktır.

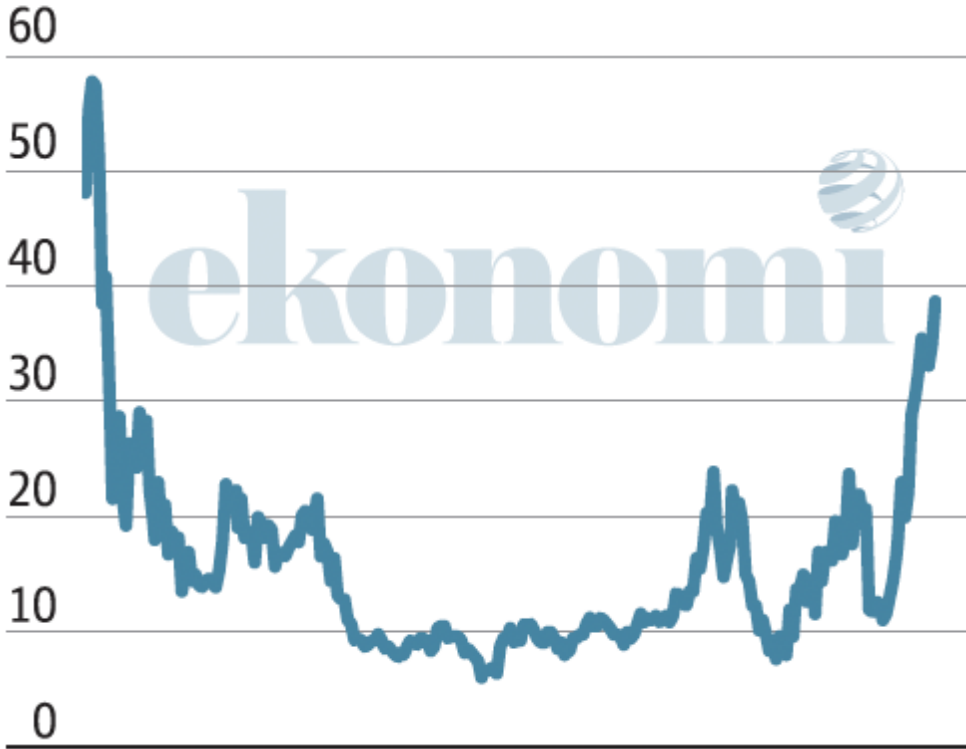
Vergi alamazsanız, daha önemlisi belli kesimlerden almazsanız; harcamanızı kısamazsanız, hatta dostlar alışverişte görsün yaklaşımından öteye geçemeyip

13.06.24

kısmaya gerçek anlamda niyetlenmezseniz, sonuçta borç alırsınız, üstelik çok borç alacağınız için de yüksek faiz ödersiniz.

İşte son dönemde olduğu ve olacağı gibi...

Hazine'nin iç borçlanma maliyeti (%) (Ocak 2003-Mayıs 2024)

Gri listeden çıkarsak yabancı gelir mi?

Şeref OĞUZ

13 Haziran 2024 Perşembe

Mali Eylem Görev Gücü (FATF) diye bir örgüt var. Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) bünyesinde kurulmuş...

İşi gücü; kara paranın aklanmasıyla mücadeleye dair tavsiye ve kural oluşturmak. Bizi, terörizmin finansmanı ve kara para ile mücadelede başarısız bulup listeye almışlar. Listeye 2021'in Eylül'ünde girmişiz. O günden bu yana FATF tarafından "Uluslararası İşbirliği İnceleme Grubu" tarafından özel izlemeye alınmışız. Gri listedaşlarımız kimler mi? Bulgaristan, Burkina Faso, Kamerun, Hırvatistan, Demokratik Kongo, Haiti, Jamaika, Kenya, Mali, Mozambik, Namibya, Nijerya, Filipinler, Senegal, Güney Afrika, Güney Sudan, Suriye, Tanzanya, Vietnam ve Yemen...

Kabotaj Bayramı'nda gri listeden çıkıyoruz

Gri liste buysa, kara listede kimler var? İran, Kuzey Kore ve Myanmar yani eski adıyla Burma... Bunların hali harap ama gri listede olmanın maliyeti de az değil. En büyük maliyet, ülkeye gelecek doğrudan yabancı yatırımı olumsuz yönde etkilemesi... Yabancı sermaye, gri listeden uzak duruyor. O halde soru soralım; dış kaynak ihtiyacı had safhada ve yabancı sermayeye muhtaç Türkiye, eğer 1 Temmuz 2024 Kabotaj Bayramı günlerinde gri listeden çıkarsa, yabancı sermaye akışı başlar mı?

İKİ SORU İKİ CEVAP / Gri Listeye dair...

Yabancı sermaye neye bakar?

Gri listede olmak elbette yabancı sermayenin ülkeye teveccühünde olumsuz etkendir. Ancak gri listede olmasına rağmen yabancı sermayenin geldiği örnekler, az da olsa vardır. Yabancı sermaye için gri listeden çıkmak "gerek şart" olsa da "yeter şart"; hukuki altyapı, az enflasyon ve iyi yönetimdir.

Yalancı sermaye neye bakar?

Sıcak paranın öteki adıdır yalancı sermaye... Hangi listede olduğunla ilgili değildir. Ülkende ona sunacağım fırsatlar önemlidir. Misal dövize ihtiyacın varsa, sıcak para gelsin diye gri listeden çıkmaya uğraşma... Dövizi baskıla, faizini tırmandır, borçlanma ihtiyacını arttır, dolar bazında %20 ver, gelsin.

NOT / Yalancı sermaye gri listeye değil paranın rengine bakar

Şu anda sıcak paraya muhtacız. Seçim sonrası para yağacaktı, yağmadı... Borsaya gelen yabancı ise kazancını cebine koyup, anında çekip gidiyor. Bundan 2 yıl öncesine dek yabancı 200 günden fazla, yerli ise 40 gün filan kalıyordu. Şimdi yerlisi yabancıyı, neredeyse ayı doldurmadan çıkıp gidiyor. Yalancı sermayenin tek derdi vardır; yüksek kazanç. Listenin grisi, karasına değil, paranın rengine bakar. Eğer dolar yeşiline çalışırsa, gri listeye aldırılmaz, gelir. Zaten risk iştahı yüksektir, kayıp yaşasa bile onu telafi edecek şekilde adımlar atmış, ülke risklerini dağıtmış, tezgâhını kurmuştur. Sorun yalancı sermayeye olan aşkıımızdır aslında...

Kasadaki parayı yandaşa candaşa, seçmene, eşe, dosta, galaksinin en pahalı araçlarına, cam binalarına harcadık ve tam takır kaldık. Şimdi yeni vergi ihdas gayretindeyiz. Borsaya dahi dadandık, kazanç vergisi yok dedik, işlem vergisine tav olduk.

Gelen sıcak para ne kamuya ne de özel sektöre şifa değildir. Öncelikle vadesi sorundur, yüksek faizinden bahsetmeye dahi gerek yoktur. Aldığın para ile kafanı su üzerinde tutabilirsin fakat sıcak para çok çabuk soğuyacak ve seni "yüzdüremediğin borçların ağırlığıyla" sulara batırabilecektir. Normal ekonomilerin yıllık enflasyonlarını biz aylık olarak yaşıyoruz. Sıcak paracılar yani yalancı sermayenin tam da aradığı ortam budur. Morfin misali, damarlarına girer ama sonra her şey biter.

13.06.24

Borçlanarak “tasarruf” olur mu? (2)

Ferit Barış PARLAK

13 Haziran 2024 Perşembe

Dünkü konu: Tüketerek; dahası, “borçlanıp/tüketerek” büyümek ve rezerv biriktirmektir...

Rezerv dediğimiz şey, dövizden oluşan “tasarruf”...

“Rezervlerimiz artıyor” deniyor...

Yani döviz tasarrufumuzun arttığı ifade ediliyor...

Yerli/yabancı yeni yatırımdan imtina ederken... Yanısıra mevcut sanayinin. üretimi gerilerken... Sanayi ve tarımda işgücü açığı rekor kırmışken... Dış ticaret açığı hammadde alımı yavaşladığı için düşerken; ancak hala yüksekken... Bütçe açık veriyorken...

Yani...

Kişi, şirket veya ülkenin...

Gideri gelirinden yüksekken...

Nasıl rezerv biriktirebilir?

Tek cevabı var:

13.06.24

Borçla!

VELHASIL

Cari açık/eksi rezerv/enflasyon/ borçlanma gibi sonuçları:

Ya, “dünya standartlarında üretememe”...

Ve/veya “verimsizlik”...

Ve/veya “israf”...

Ve/veya “rasyonel olmayan uygulamalar” gibi sorunlar besler...

Yani:

“Eksi rezerv” bir sonuçtur...

“Borçlanma” da öyle...

Sorunlara odaklanıp çözersek “artı rezerv”, “borçlanmama” gibi sonuçlara ulaşılabilir...

Ekonomiyi soğutma önlemleri, Tüketimden çok üretimi frenledi

Naki BAKIR

13 Haziran 2024 Perşembe

Yeni ekonomi yönetiminin “tek haneli enflasyon” hedefiyle başlattığı “sıkı para” politikası kapsamında iç talebi kontrol ve ekonomiyi soğutmaya yönelik önlemlerin etkileri hem üretim hem tüketim ayağında görülmeye başladı. Üretim ayağındaki daraltıcı etki, tüketime göre daha fazla hissedildi.

Alanlarına göre perakende satış hacmindeki değişim (Temmuz 2023-Nisan 2024; %)*	
TOPLAM PERAKENDE SATIŞLAR	-3,7
Gıda, içecek, tütün	-3,3
Gıda dışı tüketim maddeleri (akaryakıt hariç)	0,8
Bilgisayar, bilgisayar donanım ve yazılımları, kitap, iletişim aygıtları vb.	11,1
Ses ve görüntü cihazları, hırdavat, boya ve cam, elektrikli ev aletleri, mobilya vb.	-22,4
Tekstil, giyim, ayakkabı,	6,7
Eczacılık, tıbbi optik, kozmetik, kişisel bakım	4,4
Posta yoluyla veya internet üzerinden	14,1
Otomotiv yakıtı	-23,0

*Takvim etkisinden arındırılmış

Geçen yıl temmuz sonundan itibaren devreye alınan parasal sıkılaştırmaya yönelik alınan kararların etkileri istatistiklere yansımaya başladı.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK); Gelir İdaresi Başkanlığı'na KDV beyannamesi veren bütün girişimlerin dahil olduğu ve perakende ticaret sektöründe farklı tür ve büyüklükteki girişimlerin satışlarını her ay düzenli olarak ölçen “perakende satış endeksi”nde Temmuz 2023-Nisan 2024 arasındaki dönemde yüzde 3,7 düşüş yaşandı.

Buna karşılık, TÜİK'in sanayi üretim endeksinde aynı dönemde yüzde 8,3 oranında düşüş gerçekleştiği dikkati çekti.

Talep hız kesti, üretim eksiye geçti
Dokuz aylık dönemde, iç talebin barometre göstergesi niteliğindeki perakende satışlar, yıllık bazda artmaya devam etmekle birlikte, yıllık artışlar büyük oranda hız kesti. Önceki yıl aynı aylara göre gerçekleşen yıllık değişimlere bakıldığında perakende satış hacminde Temmuz 2023'te yüzde 31,9 olan artış oranının, ağustosta yüzde 18,6'ya, yıl

13.06.24

sonunda yüzde 14,3'e, bu yıl nisan sonu itibarıyla yüzde 10,2'ye kadar düştüğü görüldü.

Sanayi üretiminde ise Temmuz 2023'te yüzde 8,2 olan yıllık artış, hız keserek yıl sonunda yüzde 2,3'e, bu yılın ocak ayında yüzde 1,3'e kadar düştü. Şubatta, depremler dolayısıyla üretimin sert düşüş yaşadığı geçen yılın aynı ayının baz etkisiyle yüzde 11,1 artan sanayi üretiminde martta yüzde 4,6 oranında bir yıllık artış kaydedildi. Sanayi üretimi, nisanda ise yıllık bazda yüzde 0,7 düşüş kaydetti.

Yıllık değişimler (Takvim etkisinden arındırılmış; %)		
	Perakende satışlar	Sanayi üretimi
Temmuz 23	31,9	8,2
Ağustos 23	18,6	3,5
Eylül 23	16,0	5,1
Ekim 23	14,9	2,7
Kasım 23	15,3	2,0
Aralık 23	14,3	2,3
Ocak 24	13,7	1,3
Şubat 24	25,7	11,1
Mart 24	19,8	4,6
Nisan 24	10,2	-0,7

Üretim 100 birimden 91,7'ye, tüketim 96,3'e Takvim etkisinden arındırılmış perakende satış hacmi ve sanayi üretim endekslerininin Temmuz 2023 değeri 100 kabul edilirse, bu yılın nisan ayında perakende satışların hacmi 96,3'e, sanayi üretiminin hacmi ise 91,7 düzeyine indi. Buna göre dokuz ay önce 100 birim kabul edildiğinde sanayi üretimi yaklaşık 92, perakende tüketim ise 100 birimden yaklaşık 96 birime düştü.

Frene basılan tüketim alanları

Temmuz 2023-Nisan 2024 döneminde perakende satışlar ürün grupları bazında hız kesti ya da daraldı. En sert düşüş yüzde 23'le "otomotiv yakıtı" kategorisinde yaşandı. Ses ve görüntü cihazları, hırdavat, boya ve cam, elektrikli aletler, mobilya vb.

satış hacminin de yüzde 22,4 daraldığı anılan dönemde gıda, içecek ve tütün grubunda da satışlar yüzde 3,3 düşüş kaydetti.

Söz konusu dönemde perakende satış hacminin görece en fazla arttığı harcama grubu yüzde 14,1'le posta ile veya internetten yapılan satışlar oldu. Bunu yüzde 11,1'le bilgisayar, kitap, iletişim aygıtları gibi ürünler, yüzde 6,7 artışla tekstil, giyim ve ayak-

kabı, yüzde 4,4'le eczacılık, tıbbi optik, kozmetik ve kişisel bakım malzemeleri izledi. Gıda dışı tüketim maddelerinin (akaryakıt hariç) perakende satış hacmindeki artış da yüzde 0,8'de kaldı.

Sanayi üretimi (Temmuz 2023-Nisan 2024; %) *	
TOPLAM SANAYİ ÜRETİMİ	-8,3
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	-10,3
İMALAT SANAYİİ	-6,9
Gıda	-6,0
İçecek	-15,8
Tütün ürünleri	-11,4
Tekstil	-5,8
Giyim eşyası	-15,2
Deri	-12,4
Ağaç, ağaç ve mantar ürünleri	-20,6
Kâğıt	-1,3
Kayıtlı medyanın basımı ve çoğaltımı	-2,6
Kok kömürü ve rafine petrol ürünleri	-6,7
Kimyasal ürünler	10,0
Temel eczacılık	-1,2
Kauçuk ve plastik ürünleri	-6,7
Diğer metalik olmayan mineraller	-11,6
Ana metal sanayii	0,7
Fabrikasyon metal ürünleri	-9,8
Bilgisayar, elektronik ve optik cihazlar	-7,3
Elektrikli teçhizat	1,2
BYS makine ve teçhizat	-9,6
Motorlu kara taşıtları	-10,9
Diğer ulaşım araçları	-10,8
Mobilya	-18,8
Diğer imalatlar	-4,2
Makine ve ekipmanların kurulum ve onarımı	-0,7
ELEKTRİK, GAZ BUHAR	-20,5

*Takvim etkisinden arındırılmış

Dört alt sektörde sert üretim düşüşü Sıkılaştırmanın Temmuz 2023-Nisan 2024 arasındaki dönemde, sanayinin ana sektörleri içinde üretimde en sert düşüş yüzde 20,5'le elektrik, gaz ve buhar sektöründe yaşandı. Bu dönemde madencilik ve taş ocakçılığı üretimi yüzde 10,3 azalırken, imalat sanayiinin üretiminde de yüzde 6,9 düşüş meydana geldi.

İmalat sanayii alt sektörlerinin tamamına yakınında üretimde frene basıldı. En sert düşüşler yüzde 20,6 ile ağaç ürünleri, yüzde 18,8'le mobilya, yüzde 15,8'le içecek, yüzde 15,2 ile giyim eşyasında yaşandı. Üretim düşüşünde bu alt sektörleri yüzde 12,4'le deri, yüzde 11,6 ile diğer metalik olmayan mineraller, yüzde 11,4'le tütün ürünleri, yüzde 10,9'la motorlu kara taşıtları, yüzde 10,8'le diğer ulaşım araçları, yüzde 9,8'le fabrikasyon metal ürünleri izledi.

Aynı dönemde, bilgisayar, elektronik ve optik cihazlarda yüzde 7,3, kauçuk ve plastikte yüzde 6,7, gıdada yüzde 6, tekstilde yüzde 5,8, kayıtlı medyada yüzde 2,6, kâğıtta yüzde 1,3, eczacılıkta yüzde 1,2 üretim düşüşü yaşandı. Üretimi artan az sayıdaki alt sektör içinde en yüksek artışı yüzde 10'la kimya sektörü kaydetti, elektrikli teçhizat sektörünün üretimi de yüzde 1,2 arttı.

13.06.24

Abdulkadir Selvi

I

Bütün gözler Cumhurbaşkanı Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in görüşmesine çevrilmişti.

Beklentilere yol açan görüşmede nelerin konuşulduğu merak konusu oldu.

Daha önceki görüşmeden gündeme getirilen iki başlıkta sonuç alındığı için bu kez hangi konularda somut adım atılacak diye bir beklenti vardı.

ÖZGÜR ÖZEL'DEN TEŞEKKÜR

Görüşmede Özgür Özel, 28 Şubat mahkûmu olan emekli generallerin affedilmesi nedeniyle Cumhurbaşkanı Erdoğan'a teşekkür ediyor.

GÖLGE BAKANLARIN GÖRÜŞMESİ

Bir de bakanların, CHP'nin gölge bakanları ile görüşmelerinden dolayı duyduğu memnuniyeti ifade ediyor. Bu diyalogun devam etmesinin yararlı olacağını söylüyor. Dışişleri Bakanı Hakan Fidan, CHP Genel Başkan Yardımcısı İlhan Uzgel'le, Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki Genel Başkan Yardımcısı Gökhan Zeybek'le, İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya ise yine Genel Başkan Yardımcısı Murat Bakan'la görüştü.

EKONOMİYLE İLGİLİ TALEPLER

Özgür Özel görüşmede ekonomiye ilişkin 4 başlığı gündeme getiriyor.

1- Asgari ücrete temmuzda ara zam yapılması

2- En düşük emekli maaşının asgari ücret seviyesine çıkarılması

13.06.24

3- Çay alım fiyatlarının artırılması

4- Buğday taban fiyatlarının yükseltilmesi

POPÜLİST POLİTİKALAR

Cumhurbaşkanı Erdoğan dikkatli bir şekilde dinliyor. Enflasyonla mücadele kararlı bir çalışma yürüttüklerinin altını çiziyor. Orta Vadeli Program ve 12. Kalkınma Planı ile birlikte yürütülen çalışmalarda sağlanan kazanımların korunacağını, ekonomiyle ilgili kararlarda popülist politikalara sapılmayacağını altını çiziyor.

MEHMET ŞİMŞEK'LE CHP'NİN EKONOMİSTLERİ

Ekonomiyle ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in, CHP'nin ekonomi kurmaylarıyla bir araya gelebileceğini söylüyor.

YENİ ANAYASA

Cumhurbaşkanı Erdoğan görüşmede yeni ve sivil anayasa konusunu gündeme getiriyor. Erdoğan, Türkiye'nin darbe anayasası ayıbından kurtarılması gerektiğinin altını çiziyor. Anayasaların toplumsal bir sözleşme olduğunu vurguluyor, iktidar ve muhalefetin bir araya gelerek bütün Türkiye'yi kucaklayan yeni ve sivil bir anayasa yapmasının hedefleri olduğunu anlatıyor.

Özgür Özel ise anayasa konusunu toplumun öncelikleri arasında görmediklerini, öncelikle mevcut anayasadaki hükümlere uyulmasının önemli olduğunu belirtmekle yetiniyor.

GEZİ OLAYI

Özgür Özel ilk görüşmede olduğu gibi bu kez de Gezi davasını gündeme getiriyor. 2 Mayıs'taki görüşmede Tayfun Kahraman'ın kızı Vera'nın fotoğrafını göstererek, Vera'nın babası cezaevindeyken büyüdüğünü anlatmıştı. Bu kez fotoğraf göstermiyor ama Tayfun Kahraman üzerinden sözü Gezi davasına getiriyor. Osman Kavala'nın dosyasının kanun yararına bozma talebiyle Adalet Bakanlığı'na intikal etmesinden dolayı memnuniyetini ifade ediyor. Gezi davasındaki adaletsizliğin giderilmesini talep ediyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ise dinlemekle yetiniyor. Bir yorum yapmıyor.

KAYYUM ATAMASI

Özgür Özel görüşmede DEM Partili Hakkâri Belediyesi'ne atanan kayyum konusuna değiniyor. Kayyum atamalarını doğru bulmadıklarını ifade ediyor. Bunun üzerine Cumhurbaşkanı Erdoğan şu yanıtı veriyor. "Hangi partiden olursa olsun millete hizmet eden her belediye başkanına destek vermeye devam edeceğiz. Milletten

13.06.24

aldığı yetkiyi millet için kullanan belediye başkanının hangi partiden olduğunun bir önemi yoktur. İktidar olarak ona destek vermek konusundaki tutumumuz açıktır. Ama birisi millettten aldığı yetkiyi terör örgütüne destek vermek şeklinde kullanıyorsa ya da kendi belediyesinin terör örgütü tarafından atanmış bir komiser tarafından yönetilmesine kapı açıyorsa, buna kesinlikle müsaade edilmeyecektir.”

PATİNAJA DÖNÜŞÜR MÜ

Şimdi gelelim bu görüşmeden benim çıkardığım sonuçlara:

1- CHP diyalog zemininin sürdürülmesinin yararlı olduğu görüşünde.

2- AK Parti’de ise diyalogun kalıcı olabilmesi için bazı konularda somut adımların atılması gerektiği inancı hâkim.

3- CHP asgari ücret, emekli maaşı, çay ve buğday taban fiyatları konusunda bir ilerleme elde edilmemesi nedeniyle bir burukluk yaşıyor. “Görüşmelerden somut sonuçlar elde edilemezse, diyalog bir süre sonra patinaja dönüşebilir” yorumları yapılıyor.

ERDOĞAN’IN MELONİ’YE VERDİĞİ DOSYADA NE VARDI

Cumhurbaşkanı Erdoğan, İspanya gezisinin ardından Başbakan Meloni’nin daveti üzerine İtalya’ya geçecek. Erdoğan burada İtalya’nın ev sahipliğinde toplanan G-7 Zirvesi’ne katılacak.

Bu vesile ile Başbakan Meloni’ye ait bir anekdotu paylaşmak istiyorum. Meloni, 19 Ocak tarihinde Türkiye’yi ziyaret etmişti. Cumhurbaşkanı Erdoğan o ziyarete çok büyük önem veriyordu. Çünkü Meloni’yi Avrupalı diğer liderlerden farklı bir yere koyuyor.

ALİ YERLİKAYA SUNUM YAPIYOR

O ziyarette özel bir dosya gündeme geliyor. İki liderin görüşmesinden bir gün önce, İçişleri Bakanı Ali Yerlikaya Türkiye’den kaçarak İtalya’ya yerleşen Organize Suç Örgütü lideri Barış Boyun hakkında Cumhurbaşkanı Erdoğan’a kapsamlı bir sunum yapıyor. Barış Boyun’un İtalya’dan örgütünü yönetmeye devam ettiğini ve Türkiye’deki bazı eylemlerin talimatını verdiğinin tespit edildiğini belirtiyor. Ali Yerlikaya çok kritik bir bilgi veriyor. Barış Boyun’un İtalyan mafyasıyla da ilişki içine girdiğini, İtalya içinde de ortak işler yaptıklarını anlatıyor. İçinde Türkiye ve İtalya’daki faaliyetlere ilişkin belgelerin bulunduğu dosyayı Cumhurbaşkanı Erdoğan’a teslim ediyor.

ERDOĞAN DOSYAYI VERİYOR

13.06.24

Erdoğan, Meloni ile görüşmede bu konuyu da gündeme getiriyor. Organize suç örgütü liderinin sadece Türkiye için değil, İtalya için de tehdit oluşturduğunu anlatıyor. İtalyanca'ya çevrilmiş olan dosyayı Meloni'ye teslim ediyor.

DİNLEME CİHAZLARI YERLEŞTİRİYORLAR

Meloni, İtalya'ya dönünce Barış Boyun hakkında istihbarat ve güvenlik birimleriyle bir toplantı yapıyor. Her yere dinleme cihazları yerleştirerek Barış Boyun'un nefes alışverişini bile dinliyorlar. Özellikle de Barış Boyun ile İtalyan mafyası arasındaki ilişkiyi tespit etmeleri önemli oluyor. Öldürme, yaralama, tehdit gibi olaylara karıştıkları tespit ediliyor. Bunun üzerine düğmeye basıyorlar.